

Abstrakt

Hlaváči (Gobiidae, Actinopterygii) jsou malé, převážně kryptické, mořské, brakické i sladkovodní ryby. Vyskytují se hojně v příbřežních vodách, i když jejich výskyt zdaleka není zmapován díky jejich nenápadnosti, často skrytému způsobu života a komerční nevyužitelnosti. Informace o rozšíření mnoha druhů jsou proto stále značně neúplné. Řada druhů je známá pouze z několika málo lokalit, roztroušených po celém Středozezemním moři a Atlantiku. To naznačuje, že většina druhů by mohla mít ve skutečnosti poměrně souvislý areál výskytu. Srovnání genetické variability geograficky vzdálených populací stejného druhu může pomoci odhalit, zda dochází k diferenciaci populací a zda jsou populace od sebe geneticky izolované. Cílem práce bylo porovnat genetickou variabilitu populací osmi druhů hlaváčů: *Corcyrogobius liechtensteini*, *Gobius cruentatus*, *Gobius geniporus*, *Gobius incognitus*, *Chromogobius quadrivittatus*, *Chromogobius zebratus*, *Millerigobius macrocephalus* a *Zebrus zebrus* v rámci Středozezemního moře a severo-východního Atlantického oceánu. Použité vzorky v této práci byly nasbírané na dvou lokalitách v Atlantickém oceánu (Španělsko a Portugalsko) a sedmi lokalitách ve Středozezemním moři (Francie, Sicílie, Chorvatsko, Černá hora, Řecko, a Kypr - severní a jižní část). Tato studie byla založena na molekulárně-genetických metodách. Bylo zanalyzováno kolem 350 jedinců pro mitochondriální marker cytochrom b (cyt b) a nukleární marker ribozomální protein gen S7. Výsledky ukazují, že u většiny druhů je cyt b polymorfnější, s výjimkou *C. liechtensteini*, u kterého byl polymorfnější marker S7. U žádného z těchto druhů nebylo zaznamenáno zřetelné rozdělení populací, spíše jistý gradient, tj. rozdíl v genetické rozmanitosti mezi (sub)populacemi z lokalit na nejvýchodnějším a nejzápadnějším konci distribuce. Pro *G. cruentatus* a *G. geniporus* byla zjištěna určitá míra genetického rozdělení populací, naznačující potenciální existenci geografických bariér. Zdá se, že Sicilský kanál, který je považován za důležitou bariéru pro tok genů u některých představitelů mořské fauny, by mohl hrát roli v utváření genetické struktury některých ze studovaných druhů. Vzhledem k tomu, že dospělí hlaváči nemigrují, je pasivní transport planktonických larev pravděpodobně velmi důležitý pro genetickou strukturu populací studovaných druhů hlaváčů. Kromě toho byla odhalena skrytá rozmanitost ve dvou liniích kryptobentických hlaváčů, kde byla zjištěna existence tří neznámých druhů.

Klíčová slova:

Actinopterygii, ryby, Gobiidae, Středozezemní moře, populační genetika, evoluce